

BEWEGINGSACHTERSTAND DOOR OVERBESCHERMING

Kleuters die in de buggy naar school worden gebracht, jonge kinderen die aan de hand worden gehouden; ouders bedoelen het goed, maar bewijzen de motorische ontwikkeling van hun kinderen geen dienst. “Je ontnemt een kind de ervaring dat hij op zijn eigen benen kan staan.”

De Hilversumse kleuterleerkracht en intern begeleider voor jonge kinderen, Lidy Peters, ziet dagelijks in haar schoolpraktijk kleuters die onder hun niveau bewegen. „Een kind dat niet in een vloeiende beweging op een stoel kan gaan zitten, een zesjarige die niet kan huppelen.” Volgens Peters kampen veel jonge kinderen met een serieuze bewegingsachterstand. Zoveel zelfs, dat het volgens kinderfysiotherapeut Hanneke Poot tijd is om de noodklok te luiden. Op haar website Sirene voor kinderen vraagt ze aandacht voor het probleem. „Het lijkt onschuldig, als een kind fysiek minder behendig is, maar bewegingsachterstand kan leiden tot andere problemen, waar ouders en scholen mee te maken hebben, zoals drukke kinderen of kinderen met faalangst.”

Het gaat volgens haar mis in de babytijd, wanneer een goede motorische ontwikkeling moet beginnen. Een baby moet leren zich op te richten door vanuit buikligging het hoofd op te tillen. „Maar veel ouders leggen hun baby niet op de buik te slapen, omdat ze hebben geleerd dat dat gevaarlijk is vanwege de kans op wiegendood. Terwijl het onder toezicht van een volwassene geen probleem is hem op de buik te laten spelen.”

Natuurlijk hebben ouders het beste met hun kind voor, weet Poot. „Ze voeden op met de beste bedoelingen, maar menigeeen doet het precies verkeerd. Als een kind kan lopen, moet het lopen, maar sommige kleuters gaan zelfs nog in de buggy naar school. Kinderen die wel zelf lopen, worden aan de hand genomen. Want stel dat ze vallen, dan wil je ze toch meteen omhoog trekken?”

Ze begrijpt die gedachte, maar zegt: „Je ontnemt je kind de ervaring dat hij zijn lijf kan vertrouwen, dat hij heus weer op zijn eigen benen kan staan.” Ook het leren fietsen met behulp van zijwieltjes is een voorbeeld van hoe het niet moet, zegt Poot: zijwieltjes zijn afkomstig uit de gehandicaptenzorg en niet bedoeld voor gezonde kinderen die zelf moeten leren hun evenwicht te bewaren, door te vallen en door die val te leren opvangen.

Poot krijgt bijval van Monnie Paashuis, pedagoog bij Kinderopvang SKAR en lid van het Landelijk Pedagogplatform voor de Kinderopvang. Volgens haar leren kinderen onvoldoende omgaan met gevaren. „Onze maatschappij is erop ingesteld dat ze veilig opgroeien. Daarin zijn we doorgeslagen. We vinden dat een losse stoeptegel er niet hoort te liggen. Terwijl een kind zonder scheve stoepen nooit leert risico's en afstanden in te schatten.” Toch vinden Poot en Paashuis dat ouders weinig te verwijten valt. Die weten vaak niet dat een goede motorische ontwikkeling in de babytijd begint en dat vallen en opstaan bij een gezonde opvoeding horen. Daarom ligt er vooral een taak voor de consultatiebureaus om ouders beter voor te lichten, vinden ze.

Bovendien handelen veel ouders uit gemakzucht, omdat menig gezinsleven met twee werkende ouders druk en hectisch is. In dat drukke ritme moeten kinderen met kunst- en vliegwerk worden ingepast, waardoor ze in Maxi Cosi's en wipstoeltjes belanden. Slecht voor hun ontwikkeling. Poot: „Dat soort stoeltjes ontnemt baby's hun bewegingsvrijheid. Ze moeten op het platte vlak leren om zelf overeind en vooruit te komen.”

ONDERSTEUNING

Poot heeft de indruk dat steeds meer kinderen als gevolg van die beperkte bewegingsvrijheid

in meer of mindere mate extra ondersteuning nodig hebben als ze op de basisschool binnenkomen. Gevolg: scholen doen hun uiterste best om de problemen het hoofd te bieden. Peters beaamt dat: „Sinds een aantal jaren worden bij ons op school alle vijfjarigen getest door een motorische remedial teacher. Opvallend veel kleuters krijgen een advies voor behandeling van een achterstand.”

Peters past haar lessen om achterstanden weg te werken regelmatig aan. Ze doet ballonspelletjes, lessen die eigenlijk bij de peuterleeftijd horen, om kleuters te stimuleren hun vuist volledig te openen. „Het lijkt onbelangrijk als een kind zijn fietsstuur vastgrijpt met zijn duim erop. Toch is het een teken van een achterstand. Leert hij dat niet af, dan heeft hij in groep 3 een verkeerde pengreep en kan dus niet goed leren schrijven.”

Dat kan volgens Poot gevolgen hebben tot na de middelbare schooltijd. „Wie een goede pengreep mist, moet langer nadenken over wat hij wil opschrijven, heeft zijn werk vaak niet af en kan dus niet laten zien wat hij kan. Dat geeft stress en onrust.”

Aan de ouders de taak om die problemen voor te zijn. „Leg je baby op de grond en motiveer hem om zijn speeltjes te pakken. Een kind dat dat niet leert, mist straks de motivatie om zijn diploma op tijd te halen.”

KADER: RELATIE

„Een relatie tussen het bewegen op zeer jonge leeftijd en schoolonrijpheid, druk gedrag of faalangst is wetenschappelijk niet aangetoond”, zegt bewegingswetenschapper en ontwikkelingspsychologe Anuschka Niemeijer van Rijksuniversiteit Groningen. Ook staat niet vast dat steeds meer kinderen een bewegingsachterstand zouden hebben. Toch is Niemeijer blij met de aandacht die kinderfysiotherapeut Poot voor de motorische ontwikkeling van kinderen vraagt. „Een belangrijk signaal. Ouders lijken steeds minder tijd te hebben en kiezen daarom voor gemakkelijke oplossingen, zoals hun kind in de buggy of auto naar school brengen. Ze helpen vaak wel met leren lezen of rekenen, maar het is ook goed als ze kinderen stimuleren motorisch vaardig te worden. Een schoolkind dat kan lezen, maar onhandig beweegt en daardoor moeite heeft om op het plein met spelletjes mee te doen, kan daar een negatief zelfbeeld van krijgen en soms zelfs faalangstig worden.”

© 2007 Mandy Pijl